

درآمد: فرهاد میرزا به سفیر کبیر در باب اشتباه متن روزنامه ی اختر راجع به سیارات ۱۲۹۸ هجری قمری

الف:

جناب سفیر کبیر دام اقباله العالی در روزنامه اختر که هر هفته برای من می‌آورند در نمره منطبقه چهارشنبه هفتم رمضان المبارک تفصیلی نوشته بود که عیناً درج نموده برای استعلام و استکشاف مطلب زحمت شما را لازم دیدم. در روزنامه تان پاریس می‌گوید (از جمله غرائب آسمانی که بندرت دیده شده است این روزها مشاهده شدن چهار کواکب از سبعة سیاره است. هر چهار از هر طرف دیده میشوند چنانکه پس از نیمه شب هرگاه نگاه کرده شود دیده خواهد شد که کواکب مریخ، عطارد، مشتری، زهره هر چهار در روی خط واحدی اجتماع کرده‌اند، علاوه بر این ماه نیز درین دو شب دیده شده که از یک برج عبور کرده است.) در فقره عطارد اشتباه عظیم نموده‌اند زیرا که منتهای بعد آن از آفتاب زیاده از بیست و هفت درجه نخواهد بود و اجتماع آن با آن سه ستاره دیگر ممکن نخواهد شد. و نیز در آن تاریخ عطارد تحت الشعاع بوده. و علاوه بر آن در آفاق فرنگستان عطارد بندرت با چشم دیده میشود. کپرنیک راصد معروف فرنگستان مُرد با این حسرت که یکمرتبه در تمام عمر عطارد را با چشم ندید. درینصورت ظن غالب این است ساتورن را که بمعنی زحل است بعطارد تعبیر نموده که مرکور باشد. خلاصه در آسمان ما که در طهران است پیدا نخواهد شد بلکه در آسمان اسلامبول و پاریس مثل کارهای غیر عادی پیدا شود. اگر در روزنامه اختر از خود نوشته‌اند چنان به نظر می‌آید اشتباه شده و اگر ترجمه عبارت فرنگی است زحمت نباشد بفرمائید همان عبارت فرنگی را بعینها بنویسند که ترجمه شده مطلب معلوم شود. یحتمل که در ترجمه اشتباه شده باشد. باری از اینقرار باید عطارد شصت هفتاد درجه از آفتاب دور باشد بلکه خط ملحوظ کواکب از این قرار است و هیچ عطارد نیست. چون مسئله مشکلی بود حل آن با اداره اختر است. زیاده زحمتی نیست.

۲۵ شوال ۱۲۹۸

در حاشیه سمت راست:

○ زحل

○ مشتری

○ مریخ

○ زهره

پانوشت: فرهاد میرزا معتمد الدوله: پانزدهمین پسر عباس میرزا ولیعهد فتحعلی شاه که در سال ۱۲۵۰ حکمران خوزستان شد. به دلیل حمایت از عباس میرزا ملک آرا، برادر ناصرالدین شاه، مورد بی مهری شدید شاه قرار گرفت طوری که بارها به سفارت انگلستان پناهنده شد. در دوران ناصری سمت های متعددی داشت و حکمران چند منطقه بود.

The Ghani Collection at Yale